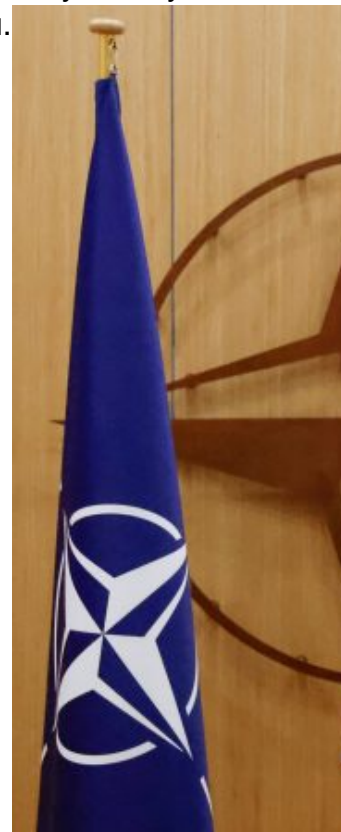

Пише: Александар Животић
среда, 18 мај 2022 10:07

Сунчано, али суморно јутро 24. фебруара означило је сумрак Европе устројене Завршним актом из Хелсинкија потписаног 1. августа 1975. на крају Прве конференције за Европску безбедност и сарадњу од стране свих тадашњих европских држава (осим Албаније која га је ратификовала тек 1991), САД и Канаде.

Принципи фиксирани у финској престоници везани за једнакост суверених држава, неповредивост граница, суздржавање од употребе и претње силом, територијални интегритет европских држава, мирољубиво решавање међусобних спорова, немешање у унутрашње спорове држава, сарадње међу државама и поштовање норми међународног права, озбиљно начети и повређени на „Косовском случају“ су актом започињања руске „специјалне операције“ у Украјини, отвореном руском оружаном агресијом на ту земљу и подстицањем сепаратизма појединих њених делова озбиљно девалвирани.

Тектонски поремећаји међународних односа, преобликовање европске безбедносне архитектуре и обострано коришћење „Косовског преседана“ у циљу лицемерног оправдања оружане агресије потпуно су изменили физиономију европског концепта неутралности чији је један од носилац током дугих година Хладног рата и постхладноратовског периода била Финска.

Пише: Александар Животић
среда, 18 мај 2022 10:07

Шта је натерало Финску да после више од седам деценија љубоморно грађене неутралности одустане од тих постулата и одлучи се за убрзано приближавање НАТО?

Расправе о финском приступању НАТО нису скорашњег датума и нису иницијално везане за почетак рата на истоку Европе. И раније су многе политичке групације попут Националне коалиционе партије и Шведске народне партије Финске отворено иступале за финско приближавање НАТО.

Фински војници на вежби у Шведској

И многи политичари као што су председник Саули Нинисте, бивши председник Марти Ахтисари и бивши премијер Александар Стуб су отворено заступали тезу о потреби финског ступања у редове тог савеза. Сам Ахтисари није скривао уверење да се Финска мора одлучити на тај корак како би једном за свагда скинула са себе бремене „финландизације“ као синонима потчињености своје спољне политике политици велике

Пише: Александар Животић
среда, 18 мај 2022 10:07

и моћне суседне силе уз подразумевано номинално очување суверенитета.

По својој природи њена неутралност није била добровољна, већ изнуђена. Као држава поражена у Другом светском рату, Финска је под принудом закључила с тада моћним Совјетским Савезом „Уговор о пријатељству, сарадњи и узајамној помоћи“ који је по свом садржају био типског и крајње формализованог садржаја, али по својој суштини за њу судбоносног карактера

Противници сврставања Финске уз НАТО, првенствено политичари из редова социјалдемократа, су као разлог истицали реалан страх од последичног погоршања односа с Русијом.

По својој природи њена неутралност није била добровољна, већ изнуђена. Као држава поражена у Другом светском рату, Финска је под принудом закључила с тада моћним Совјетским Савезом „Уговор о пријатељству, сарадњи и узајамној помоћи“ који је по свом садржају био типског и крајње формализованог садржаја, али по својој суштини за њу судбоносног карактера.

Захваљујући њему су стабилизовани односи између две земље, али је Финска платила огромну цену. На спољнополитичком плану је у међународним форумима гласала или неутрално или у складу са совјетским ставовима, морала је да плати одштету совјетским грађанима који су се током рата налазили у финским логорима, коначно се одрекне Карелије, преда Совјетском Савезу област Петсама богату бакром и никлом и прода невелики простор у Лапландији.

Уз тешке и наметнуте услове ишле су и посебне ноте у којима се Финска обавезала да ће чувати неутралну позицију и неће дозволити трећој страни да искористи њену територију за напад на Совјетски Савез.

Дубље финско историјско искуство везано за Русију и Совјетски Савез није било ни најмање обојено ружичастим тоновима. Принудни улазак у састав Руске империје после руско-шведског мира 1809, борба за аутономију, отпор наметнутој русификацији и стицање независности на фону револуционарног метежа и грађанског рата у Русији

Пише: Александар Животић
среда, 18 мај 2022 10:07

1918. судбински су осликали финску перцепцију Русије и обликовали „руски страх“ унутар финског друштва.

Финско оклопно возило на НАТО маневрима

Совјетско-фински рат (1939-1940) који је довео до совјетског изопштења из Друштва народа, оголио неспособност Црвене армије, прославио финско оружје и донео ореол жртве и борца за праведну ствар Финској је као „незавршен рат“ парадоксално представљао увод у несрећни фински ангажман у Другом светском рату на страни Немачке.

Иако поражена и понижена, Финска је успела да избегне совјетизацију друштва и националне економије и створи моћну индустрију која ју је увекла у ред најпросперитетнијих европских земаља.

Пише: Александар Животић
среда, 18 мај 2022 10:07

Својим приступањем НАТО-у Финска том савезу доноси граничну линију према Русији у дужини од око 1.300 километара која се компактно наслања на постојећу руско-норвешку границу на крајњем северу

Међутим, финска влада и јавност су промптно препознале суштину геополитичких промена изазваних ратом у Украјини. Очигледно, схвативши судбоносни далекосежни карактер актуелних ломова, одлучили су да стану у ред за убрзано чланство у НАТО.

Да ли је у питању сврставање под моћни НАТО кишобран или крупан залог за будућност која следи?

Многи западни аналитичари су били склони веровању да разлоге у експресног финског приближавања НАТО-у уз наклон на Шведску с којом дели стремљења ка том савезу представља одраз страха од потенцијалне опасности с истока и потребе за заштитом, а да на другој страни вођство НАТО у њеном приступању том војном савезу види значајан потез у шаховском гамбиту који тренутно игра с Кремљом и којим ће га принудити на ново растакање својих војних потенцијала.

Својим приступањем НАТО-у Финска том савезу доноси граничну линију према Русији у дужини од око 1.300 километара која се компактно наслања на постојећу руско-норвешку границу на крајњем северу.

